

theoretisk og praktisk, som Saa hidtil have været, nemlig Peter Wang, finde en hel Række Forslag og Udviklinger om vore Landbosforholds Fremtid og vore Landboreformers nærmeste Skridt, men blandt disse vil man forgjæves søge nogen Antydning af, at der vilde opstaa en Forskjel mellem Fæstegodssets Dvergang til Selveiendom paa Majoraterne og paa andre Godser. Et af de Forslag, som bleve forelagte Landboskommissionen til Forhandling, angik netop det Spørgsmaal, hvorledes Fæstegods i Almindelighed kunde overgaa til Selveiendom. Dersom det nu dengang blot havde været anet, at der kunde opstaa en væsentlig Forskjel mellem Fæstere paa Majoraterne og paa andre Godser, da vilde ganske vist en saa forudsæende Mand, som denne Minister var, og da vilde ganske vist Landboskommissionen, der bestod af Mand, der repræsenterede baade Fæstere og Godseiere, og som talte i sin Midte særdeles praktiske, ja maasse de mest praktiske af vore daværende Forbdrøtter, i Betænkningen om et eller andet af de Forslag, der forelaa, have berørt, at der var Grund til at skjelne imellem Lehnis eller Majoratsgodser og andre Godser, men Enhver vil forgjæves søge i Landboskommissionens Forhandlinger om nogen saadan Adskillelse. Det var først Loven af 1854, som frembragte dette uforudsete Forhold, og det er denne Lovs Virkning i næsten 20 Aar, som ligger for gjennem Salg af over 20,000 Eder Hartkorn paa væsentlig andre Vilkaar end Salget i samme Tidrum af Bøndergods paa frie Godser. Det er denne Lov, som har skabt en Tilstand, der — der vil jeg give den ærede Minister Ret — fremkalder et væsentlig forskjelligt Standpunkt for ham og mig, saa at det derfor maasse vil være umuligt for os, i alt Fald nu, at forenes om et Lovforslag angaaende denne Sag. Den ærede Minister sagde, at det ikke blot var denne Lov, der havde skabt denne gunstige Tilstand for disse 20,000 Eder Hartkorn, og som skulde have en vis Indflydelse paa det langt større Kvantum Hartkorn, som endnu er tilbage, men den ærede Minister lagde til, at det var Majoratsbesiddernes Anvendelse af Loven. Dertil svarer jeg aldeles ubetinget: Ja, men det var netop Majoratsbesiddernes Stilling som Ma-

ajoratsbesiddere, der bragte dem til denne Anvendelse, det var den Omstændighed, at deres hele Virksomhed og deres Families Fortid og Fremtid var knyttet til det Dieblif, hvori Loven skulde anvendes. Dersom der havde foreligget en Lov om Fæstegodssets Dvergang til Selveiendom i det Hele, da tror jeg, at den ærede Minister vil give mig Medhold i, at en saadan Lov ikke vilde have virket paa denne Maade. Selv det, at der sælges Fæstegods af Majoratsbesidderne paa deres Allodialgods — jeg har for tilladt mig at nævne et Exempel fra Holbæk — paa langt strengere Vilkaar end paa selve Majoratsgodset, viser jo dog, saa haandgribeligt, som det er muligt at levere et Bevis derfor, at det er Stillingen som Majoratsbesidder, der betinger Salgets Besskaffenhed. Den ærede Minister har i Ministeraltidenden leveret os en Dypgivelse, som gaar ud paa, at der er 13 forskjellige Majoratsbesiddere, der endnu ikke have begyndt at sælge. Denne Dypgivelse medfører naturligvis Tanken om, hvor længe det skal vare, inden disse Majoratsbesiddere skulle tvinges til at sælge, og forsaavidt ligger der en praktisk Forudsæenhed til Grund for det Vædringsforslag, der er stillet under Nr. 1; men jeg har dog Betænknelighed ved at tiltræde dette Forslag. Den ærede Minister viste mig den Dymærksomhed, at minde om et Udtryk, jeg tidligere har brugt, nemlig, at dette Lovforslag er forhastet. Jeg har den Dverbevisning, at naat vi skulle komme til en Forstaelse om Fæstegodssets Afsløning ved en Majoratslov, med andre Ord, naar vi skulle komme til Forstaelse om en Lov, der giver Afgang til at løse Majoratsbaandet baade paa Hovedgaardene, paa de Fideikommissmidler, der høre dertil, og paa Bøndergodset, saa maag der forud for denne ligge en almindelig Lov, som bestemmer, hvorledes Fæstegodsset skal overgaa til Selveiendom, eller hvorledes Enden skal blive, med de frie Godser, hvis Besiddere ikke ville sælge. Nu sendes dette Lovforslag, hvorefter jeg her taler, os fra Landstinget, fra det samme Landssting eller i den samme Rigsdagssession, hvori Landstinget negter at tage en saadan almindelig Fæstefløsningslov under Dverbejelse,